

og saaledes, at Afløsningssummen blev udbetalt i Statsobligationer, der den Gang stod til en Kurs af 95, saa at den Erstatning, det ærede Medlem for Ringkøbing (J. C. Christensen) vilde give Tiendeejerne, i Virkeligheden var det attendobbelte.

Den ny Aand, som er kommen ind i Venstre, de ny Standpunkter, som ere komne frem, og som gøre, at det nuværende Venstre i Virkeligheden er det gamle Højre, og at det gamle Højre finder en vis Tendens til at gaa i gammel demokratisk Retning, denne ny Aand, denne store Vending skete i Virkeligheden i Samlingen 1893—94, den Gang det ærede Medlem for Køge (Alberti) kom med sit Forslag og derved skubbede det gamle Venstrestandpunkt til Side og desværre havde Held med sig, saa Venstre sluttede sig til hans Standpunkt. Da skete Vendingen, der tror jeg i det hele taget, man finder Udgangspunktet for den agrariske Udvikling, som det gamle Venstre har gennemgaaet siden da, thi det er denne Mand, det er hans Anskuelse, hans Aand, som i stedse stigende Grad har sat sit Præg paa det ny Venstre, saa at det i Virkeligheden mere og mere kommer til at indtage alle det gamle Højres Standpunkter. Den ærede Ordfører henviste til Socialdemokraternes Stilling i Efteraaret 1899, da det ærede Medlem for Køges Tiendelov laa for, og han mente, at Socialdemokraterne da ikke ansaa Sagen for farligere, end at de ved den endelige Oversendelse til Landstinget undlode at stemme. Jeg vil da gøre det ærede Medlem for Sæby opmærksomt paa, at vi stillede vore Ændringsforslag, som faldt sammen med Venstres gamle Standpunkt, tog en Kamp derpaa, fik dem forkastede. Da de vare forkastede, og Forslaget skulde oversendes til Landstinget, fulgte vi den gamle parlamentariske Sæd og Skik, at naar en Sag er paa et foreløbigt Standpunkt, og man i og for sig ønsker den fremmet — for vi ønske ogsaa en Tiendeafløsning fremmet — men ikke kan billige Maaden, det sker paa, men er vis paa, at Sagen kommer til ny Behandling, undlader man i det Øjeblik at stemme, men forbeholder sig, naar Sagen kommer til endelig Behandling, at stemme imod. Det viste sig ogsaa, at Sagen kom til Behandling mange Gange siden. Den kom til Behandling i Skattekommissionen, og min ærede Partifælle, P. Knudsen, tog meget alvorligt og skarpt Afstand fra den saakaldte Albertiske Tiende, og det have vi ogsaa gjort hele Tiden senere. Saaledes er denne Sags Historie.

Det er mig derfor ganske gaadefuldt, at Demokratiet i dette Øjeblik kan gaa med til at afløse Tienden med en saa ublu Erstatning, en saa kolossal Overpris, som det 25-dobbelte i Virkeligheden er. Der tales om den Uret, der er gjort, om den Uret, der stadig gøres, mod Bondestanden og Bondejorden, om Trællemærket paa Bondejorden. Men den Uret, der er gjort i denne Sag, er ikke, at Tienden i sin Tid blev paalagt af Knud den Hellige eller Biskop Absalon, hvem det nu var, thi da den blev paalagt, var den kun en 10 pCt.-Indkomstskat, hvis Formaal var at fyldestgøre Samfundsformaal. Det var ingen Uretfærdighed, det var en Skat, der var ubehagelig, men der var ikke noget at sige til den, det var, hvad man i vore Dage vilde kalde en 10 pCt.-Indkomstskat. Den Uret, der er gjort i Tiendens Historie, var den store Uret, der skete ved Reformationstiden, da Adelen væltede Tiendebyrden bort fra sig. Endvidere den Uret, der skete, da man ved Danske Lov og de senere enevældige Kongers Adfærd lod Kongetienden, den gamle Bispetiende gaa over i privat Besiddelse. Da skete der Uret, og skulde denne Uret gøres god igen, burde det konsekvent og rationelt ske paa den Maade, at Herregaardsjorden blev gjort tiendepligtig, ligesom den var i gamle Dage. Intet Argument, ingen Appel til Retfærdigheden vilde i Virkeligheden kunne forhindre et frisindet Parlament, en demokratisk Lovgivning fra paa ny at gøre Herregaardsjorden tiendepligtig. Har man ved Lov ophævet Herregaardsjordens Tiendepligt, kan man selvfølgelig ved Lov genindføre den. Det vilde være et konsekvent, rationelt Standpunkt at sige: Bondejorden er tiendepligtig, nu gøre vi ogsaa Herregaardsjorden tiendepligtig som i gamle Dage. Saa led Statskassen intet Tab, men Samfundet fik tværtimod ny Indtægt, noget, som det vel nok kan trænge til. Dernæst vilde det være konsekvent og rationelt at drage de Tiender, der ere gaaede over i privat Besiddelse, ind i Samfundets Kasse igen, hvor de oprindeligt vare. Det er med Urette, at de ere gaaede over i privat Besiddelse, og det vilde være Ret, om de gik tilbage i Samfundets Eje. Om man vil give en mindre Erstatning, er et andet Spørgsmaal. Men jeg kan ikke indse, at det er rationelt, konsekvent eller retfærdigt at gaa til en Afløsning af Tienden med en saadan Erstatning, som der her er Tale om.

Den højtærede Ordfører har i Betænkningen og atter her i Salen opstillet